

Doorbraken voor Groene Groei: 4 pijlers voor groene startups & scaleups

25 juni 2026

Om onze toekomstige welvaart en weerbaarheid veilig te stellen, moet Nederland actief innovatie en groene groei stimuleren. In het bijzonder energie-innovaties helpen de Nederlandse economie nog sneller en goedkoper te verduurzamen, sterker te groeien en onafhankelijker te worden. Op dit moment dreigt Nederland innovatiekracht te verliezen, doordat innovatieve bedrijven maar slecht kunnen doorgroeien, en er te weinig kapitaal richting groene startups en scaleups vloeit. Vooral in de opschalingsfase is er een gebrek aan financieringsopties. De NVDE roept op om innovatiebeleid beter te laten aansluiten bij bredere doelen van concurrentiekracht, duurzaamheid en weerbaarheid.

Het proces van creatieve destructie – waarbij gevestigde bedrijven plaatsmaken voor nieuwe innovatieve bedrijven – is sterk afgezwakt in Nederland¹, zo stippen de economen Peter Wennink en Mario Draghi aan. Voor economische groei en concurrentiekracht is het juist belangrijk dat er nieuwe bedrijven van de grond kunnen komen. Op dit moment worden er steeds minder innovatieve bedrijven opgericht en bestaande bedrijven dagen elkaar minder uit om te vernieuwen. Om ons economisch verdienvermogen zeker te stellen moeten ook bedrijven beter worden ondersteund en gestimuleerd. Juist hier spelen groene startups en scaleups een cruciale rol. Met voldoende schaalvoordelen kunnen energie-innovaties maatschappelijke kosten voorkomen en onze productiviteitsgroei verhogen. De energietransitie heeft in 2023 al voor zo'n 30% van de Europese economische groei gezorgd, en met het grootmaken van groene startups kan dit potentieel flink worden vergroot. Het versterken van groene startups en scaleups is daarmee een strategische investering in het toekomstige verdienvermogen van Nederland. **Om groene bedrijven groot te maken, stelt de NVDE de volgende 4 doorbraken voor:**

1. Zorg voor voldoende passende steun voor groene startups & scaleups.

Op dit moment zijn er relatief veel subsidies en financieringsmogelijkheden voor startups in de pilotfase, maar bij opschaling ligt een financieringsgat. Zo blijven veelbelovende groene innovaties steken vóórdat zij maatschappelijke impact kunnen realiseren. Er moet meer financiële steun komen in alle fases van ontwikkeling, niet alleen de startup- of onderzoeksfase.

- **Tuig publiek-private fondsen op voor het opschalen van innovatieve bedrijven met maatschappelijke impact.**

Op dit moment is er te weinig kapitaal dat vloeit richting het opschalen van groene startups. Met publiek-private fondsen worden risico's verschoven naar partijen die dit beter kunnen dragen, hoeft de overheid maar een klein deel bij te leggen, en kunnen institutionele beleggers en financiers de rest aanvullen. Daarnaast kunnen garantstellingen voor innovatieve maar risicovolle bedrijven met veel potentieel helpen om ons

¹ CPB, 2025 – 'Proces creatieve destructie verzwakt in Nederland'

economisch verdienvermogen te versterken. Dit kan via revolverende garantiefondsen, of via *blended-finance* instrumenten, waarbij de overheid een structurele bijdrage levert. Werk hiervoor samen met InvestNL, publieke instanties zoals de BNG of een Nationale Investeringsinstelling.

- **Positioneer een Nationale Investeringsinstelling (NII) als katalysator van de energietransitie.** Een NII kan een groot verschil maken door risicodragend kapitaal aan te bieden aan groene innovatieve bedrijven die lastig financiering kunnen krijgen. De instelling kan effectief groene projecten bundelen en structuren tot een investeerbaar vehikel, zodat institutionele beleggers makkelijker een financiële bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie en innovatie.

2. Creëer als overheid zekerheid en vertrouwen

- **Zorg voor transparant, toekomstgericht en stabiel beleid.** De stip moet verder op de horizon, verder dan de typische kabinetsperiode van 4 jaar. De businesscase van groene technologieën is vaak afhankelijk van veel factoren, waaronder veel afhankelijk van overheidsbeleid. Om vertrouwen te geven om te investeren in groene technieken, is het belangrijk om zwabberend beleid te voorkomen en voorspelbaar beleid te hanteren. Zo hangt de snelheid van de mobiliteitstransitie erg af van de hoogte van accijnzen en belastingen op auto- en brandstofverbruik. Verlagen, kortingen en vooral schommelingen in deze belastingen maken het lastig te investeren in innovatieve en hernieuwbare technieken, omdat de financiële voorspelbaarheid ontbreekt.
- **Neem als overheid het voortouw in het stimuleren van energie-innovaties met potentieel.** De overheid kan de markt voor innovatieve en nieuwe producten vergroten door zelf in te stappen als *launching customer*. Voor bedrijven, consumenten en beleggers is het spannend om als eerste de gok te wagen met een nieuwe techniek. De overheid kan dit doorbreken door zelf inkopen te doen in innovatieve technieken. Dit stimuleert marktacceptatie en geeft private investeerders meer zekerheid om te investeren. Ook regionale overheden kunnen voortrekker zijn door niet langer af te wachten en te investeren in de toekomst. Een goed voorbeeld hiervan is de inzet van restwarmte van datacenters bij het verwarmen van woningen, instellingen, of bedrijven. De technologie en de businesscase bestaat al, maar toch blijft grootschalige uitrol vaak achter, omdat het benodigde risicokapitaal voor opschaling moeilijk beschikbaar is en te weinig partijen er baat bij hebben. De overheid heeft zelf een aantal datacenters in gebruik en kan hier als *launching customer* optreden.

3. Sta open en stimuleer meer innovatie

- **Denk niet in hokjes en behoud een frisse open blik.** Om innovatie de ruimte te geven ons toekomstbeeld stap bij stap te verbeteren, is het zaak om de toekomst niet dicht te timmeren. Routekaarten en prognoses zijn van grote waarde, maar we moeten daarbij wel open blijven staan voor nieuwe ideeën en technieken. Kijk daarnaast bij innovatie naar sector-overstijgende problematiek en oplossingen. Zo kan het inzetten van deelauto's met vehicle-to-grid netcongestie verminderen, woningbouw mogelijk maken en tegelijkertijd mobiliteitsvraagstukken oplossen.
- **Sta innovatie en versimpeling toe in richtlijnen en normen voor technieken.** Richtlijnen en normen voor technieken zijn vaak bijzonder complex. Zeker voor kleine, jonge bedrijven vormt dit een reëel knelpunt. Het is daarom belangrijk om deze zo duidelijk mogelijk te maken, zodat bedrijven hiermee uit de voeten kunnen zonder een dure consultant te hoeven inschakelen. Daarnaast zouden richtlijnen en normen meer ruimte moeten bieden voor innovatie en aanpassingen, zodat nieuwe ontwikkelingen niet onnodig worden belemmerd.
- **Stimuleer onderzoek en ontwikkeling in groene technologieën, bijvoorbeeld via fiscale prikkels.** Elke euro geïnvesteerd in het onderzoek en de ontwikkeling van groene ideeën is een investering in ons toekomstig verdienvermogen, onze weerbaarheid en autonomie. Elke euro verdient zich dan ook meer dan terug. Omdat er in Nederland tegenwoordig veel minder nieuwe ideeën van de grond komen, mogen nieuwe en oude bedrijven

wel een duwtje in de rug voelen, bijvoorbeeld in de vorm van belastingvoordelen voor onderzoek en ontwikkeling.

4. Deel kennis en ervaring tussen overheden, marktpartijen en financiers

Deling van kennis en ervaring tussen partijen moet en kan beter, en is essentieel voor het stimuleren van innovatie in Nederland. Op dit moment wordt er nog te weinig samengewerkt tussen regionale overheden – of tussen overheden, marktpartijen en financiers – waardoor er soms te lang in de onderzoeksfase wordt blijven hangen. Ook een betere samenwerking tussen regionale netbeheerders, marktpartijen en groene startups en scaleups kan zorgen voor een betere benutting van het elektriciteitsnetwerk en meer flexibiliteit in het energiesysteem.

Energiedamwand: vooruitdenken in gebiedsontwikkeling

De energietransitie vraagt om slimme combinaties van infrastructuur en energievoorziening. De **Energiedamwand (EDW)** is daar een goed voorbeeld van: een stalen damwand die niet alleen een kade vormt, maar ook functioneert als duurzame warmtebron voor gebouwen in de omgeving. Zo wordt energieopwekking geïntegreerd in civiele infrastructuur, zonder extra ruimtebeslag. In de praktijk zijn er concrete structurele knelpunten: de aanleg van kades kadeconstructies en de gebiedsontwikkeling erachter lopen zelden synchroon in tijd.

Het knelpunt: timing van investering en vraag

De kade wordt vaak jaren eerder aangelegd dan de uiteindelijke vastgoedontwikkeling. Daarmee wordt dus ook de energiebron gerealiseerd terwijl er nog geen warmtevraag is, en er nog geen aangeslotenen zijn. Dat betekent dat de investering voor een energiedamwand moet worden gedaan vóórdat de businesscase aan de vraagzijde volledig rond is. Dit vraagt om een duidelijke langetermijnvisie op de gebiedsontwikkeling, bereidheid tot voorinvestering in duurzame infrastructuur, en integrale besluitvorming tussen civiele techniek en energie.

In **Almere** zien we hoe een energiedamwand op innovatieve wijze kan worden meegenomen in de planvorming. Door bij de aanleg van de kade al rekening te houden met de toekomstige warmtevraag, ontstond een duurzame energiebron zonder extra ruimtelijke ingrepen. De Energiedamwand werd geplaatst, ruim voordat de nieuwbouw plaatsvond. Tegelijkertijd laat de praktijk zien dat deze koppeling niet altijd vanzelf goed gaat, met gemiste kansen en onnodige kosten tot gevolg. Bij het project **Molen de Otter** bijvoorbeeld, maakte de timing tussen civiele uitvoering en energieontwikkeling realisatie te complex, werden damwanden vervangen, en pas daarna werden er modulaire energiedamwanden in de nieuwe kade geïnstalleerd. Niet techniek, maar fasering, (voor)financiering en besluitvorming geven vaak juist de doorslag.

Wat is nodig voor innovatieve technieken zoals de Energiedamwand?

1. **Beleidsmatige erkenning van energie-integrerende infrastructuur**
2. **Mogelijkheid tot voorinvestering in duurzame broninfrastructuur**
3. **Langjarige gebiedsvisies waarin warmtevoorziening vroegtijdig wordt meegenomen**

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gas en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.